

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2019. gada 5. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde uzturēšanas saistību lietās – Regula (EK) Nr. 4/2009 – 3. panta a) un d) punkts un 5. pants – Tiesa, kurā ir iesniegtas trīs saistītas prasības par nepilngadīga bērna vecāku laulības šķiršanu, vecāku atbildību un bērna uzturēšanas saistībām – Paziņojums par jurisdikciju laulības šķiršanas lietā un jurisdikcijas neesamību lietā par vecāku atbildību – Jurisdikcija izskatīt prasību par uzturēšanas saistībām – Atbildētāja parastās dzīvesvietas tiesa, kurā viņš ir ieradies

Lietā C-468/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Judecătoria Constanța* (Konstancas pirmās instances tiesa, Rumānija) iesniedza ar lēmumu, kurš pieņemts 2018. gada 11. jūlijā un kurš Tiesā reģistrēts 2018. gada 18. jūlijā, tiesvedībā

R

pret

P,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši F. Biltšens [*F. Biltgen*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] (referents) un L. S. Rosi [*L. S. Rossi*],

ģenerāladvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Rumānijas valdības vārdā – *C. Canțăr*, kā arī *E. Gane* un *A. Voicu*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wilderspin*, pārstāvis, kam palīdz *D. Calciu*, advokāte,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2019. gada 29. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV 2009, L 7, 1. lpp.) 3. panta a) un d) punktu un 5. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp R, kas dzīvo Apvienotajā Karalistē, un P, kas dzīvo Rumānijā, par prasībām par laulības šķiršanu, uzturlīdzekļu maksāšanu viņu nepilngadīgā bērna uzturēšanai un par vecāku atbildību.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula (EK) Nr. 2201/2003

- 3 Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp., un labojums – OV 2013, L 82, 63. lpp.), 5. un 12. apsvērumi ir formulēti šādi:

“(5) Lai nodrošinātu vienlīdzību attiecībā uz visiem bērniem, šī regula attiecas uz visiem lēmumiem par vecāku atbildību, tostarp uz bērnu aizsardzības pasākumiem, neatkarīgi no saiknes ar laulības lietu.

[..]

(12) Šajā regulā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju. Tas nozīmē, ka piekritība ir, pirmkārt, bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, izņemot dažus gadījumus, kad pastāvīgā dzīvesvieta mainīta saskaņā ar vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība.”

- 4 Šīs regulas 1. pantā ir noteikts:

“1. Šo regulu neatkarīgi no tiesas iestādes būtības piemēro civillietās, kas saistītas ar:

- a) laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu;
- b) vecāku atbildības iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu.

[..]

3. Šī regula neattiecas uz:

[..]

- e) uzturēšanas pienākumiem;

[..].”

5 Saskaņā ar minētās regulas 2. panta 7. punktu:

“Šajā regulā:

7) ar terminu “vecāku atbildība” saprot visas tiesības un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai bērna īpašumu, kuras piešķir fiziskai vai juridiskai personai ar spriedumu, likumu izpildi vai nolīgumu, kam ir juridisks spēks. Jēdziens ietver uzraudzības tiesības un saskarsmes tiesības.”

6 Saskaņā ar šīs pašas regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunktu jautājumos par laulības šķiršanu piekritība ir tās dalībvalsts tiesām, kuras valstspiederība ir abiem laulātajiem.

7 Regulas Nr. 2201/2003 8. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalsts tiesām ir piekritīgas lietas par vecāku atbildību par bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī brīdī, kad tiesā iesniegta prasība.

2. Uz šā panta 1. punktu attiecas 9., 10. un 12. panta noteikumi.”

8 Šīs regulas 12. pantā “Vienošanās par piekritību” ir noteikts:

“1. Dalībvalsts tiesām, kurām saskaņā ar 3. pantu ir piekritīgs pieteikums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, ir piekritība visās lietās, kas attiecas uz vecāku atbildību, kura saistīta ar šo pieteikumu, ja:

a) vismaz vienam no laulātajiem ir vecāku atbildība par šo bērnu;

un

b) lietu piekritību tiesām ir skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmuši laulātie un personas, kurām ir vecāku atbildība, kad tiesā ir iesniegta prasība, un ja tas ir bērna interesēs.

[..]”

Regula Nr. 4/2009

9 Saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 1. un 2. apsvērumu tās mērķis ir veikt pasākumus, kas attiecas uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās ar pārrobežu elementiem, un it īpaši tās mērķis ir sekmēt saderību starp dalībvalstīs piemērojamiem noteikumiem attiecībā uz kolīziju normām un jurisdikciju.

10 Saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 9. apsvērumu:

“Uzturēšanas līdzekļu kreditoram vajadzētu būt iespējai vienā dalībvalstī vienkārši iegūt nolēmumu, kas būtu automātiski izpildāms kādā citā dalībvalstī bez turpmākām formalitātēm.”

11 Šīs regulas 15. apsvērumā ir noteikts:

“Lai iespējami labāk aizsargātu uzturēšanas līdzekļu kreditoru intereses un veicinātu pareizu tiesvedību Eiropas Savienībā, būtu jāpieņem noteikumi par jurisdikciju, kas izriet no [Padomes] Regulas (EK) Nr. 44/2001 [(2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.)]. Apstāklim, ka atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta ir kādā trešā valstī, vairs nebūtu jāliedz piemērot Kopienas noteikumus par jurisdikciju, un tādā gadījumā vairs nevajadzētu būt paredzētai atsaucei uz valsts tiesību aktiem. Tāpēc šajā regulā būtu jānosaka, kādos gadījumos vienas dalībvalsts tiesa var īstenot papildu jurisdikciju.”

12 Saskaņā ar minētās regulas 2. panta 1. punkta 10) apakšpunktu “parādnieks” ir “ikviena fiziska persona, no kuras uzturēšanas līdzekļi pienākas vai no kuras tos pieprasa”.

13 Šīs pašas regulas 3. pantā ir paredzēts:

“Dalībvalstīs uzturēšanas saistību lietās jurisdikcija ir:

a) atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai vai

b) kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai, vai

c) tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz personas juridisko statusu, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība, vai

d) tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz vecāku atbildību, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar tādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība.”

14 Regulas Nr. 4/2009 5. pantā “Jurisdikcija, balstoties uz atbildētāja ierašanos” ir noteikts:

“Papildus jurisdikcijai, kas atvasināta no citiem šīs regulas noteikumiem, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs ierodas. Šo normu nepiemēro, ja atbildētājs ieradies, lai apstrīdētu jurisdikciju.”

15 Šīs regulas 10. pantā “Piekritības noskaidrošana” ir paredzēts:

“Ja prasība ir celta kādas dalībvalsts tiesā, kurai saskaņā ar šo regulu nav jurisdikcijas, tā pēc savas iniciatīvas paziņo, ka tai nav jurisdikcijas.”

Rumānijas tiesības

16 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Rumānijas tiesām sava jurisdikcija ir jāpārbauda pēc savas ierosmes. Tiesa, kas ir atzinusi savu jurisdikciju, jebkurā lietas stadijā tomēr var no viena no lietas dalībniekiem saņemt iebildi par jurisdikcijas neesamību, un tai tā ir jāizskata.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

17 R un P, kas ir Rumānijas valstspiederīgie, 2015. gada 15. augustā stājās laulībā Rumānijā. Viņi attiecīgi ir māte un tēvs bērnam, kas 2015. gada 8. novembrī dzimis Belfāstā (Apvienotā Karaliste), kur viņi dzīvoja pirms šķiršanās.

18 Šķiršanās laikā 2016. gadā tēvs P atgriezās Rumānijā, bet māte R kopā ar bērnu palika Belfāstā.

19 Ar 2016. gada 29. septembra prasības pieteikumu R vērsās pret P *Judecătoria Constanța* (Konstancas pirmās instances tiesa, Rumānija), lai panāktu laulības šķiršanu, bērna dzīvesvietas noteikšanu pie viņas, atļauju vienai pašai īstenot vecāku varu un piespriest P maksāt uzturlīdzekļus bērnam.

20 P apstrīdēja iesniedzējtiesas, kurā bija iesniegtas prasības, jurisdikciju.

21 Pamatojoties uz Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta b) apakšpunktu, tā atzina savu jurisdikciju izskatīt prasību par laulības šķiršanu, ņemot vērā laulāto pilsonību.

- 22 2017. gada 8. jūnijā minētā tiesa tomēr nolēma prasības daļu, kas attiecas uz vecāku varas īstenošanas piešķiršanu mātei un uz bērna dzīvesvietas noteikšanu pie viņas, nodalīt no tās, kura attiecas uz uzturlīdzekļu samaksu par labu bērnam. Līdz ar to tā uzsāka divas jaunas lietas attiecīgi par šīm divām prasības daļām.
- 23 Runājot par pirmo prasības daļu, kas attiecas uz vecāku varas īstenošanu, iesniedzējtiesa, kas konstatēja, ka Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi par vienošanos par piekritību, tostarp tas, kurš attiecas uz bērna interesēm, nav izpildīti, atzina savas jurisdikcijas neesamību. Turklāt šī tiesa uzskatīja, ka saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punktu Apvienotās Karalistes tiesām ir jurisdikcija izskatīt šo prasības daļu, jo bērns kopš dzimšanas pastāvīgi dzīvo šajā dalībvalstī. Lietas dalībnieki neiesniedza prasību pret lēmumu, ar kuru iesniedzējtiesa atzina savas jurisdikcijas neesamību šajā ziņā.
- 24 Runājot par prasības otro daļu, kas attiecas uz uzturlīdzekļu samaksu par labu bērnam, kura tiek prasīta no tēva, iesniedzējtiesa, pamatojoties uz Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punktu atzina savu jurisdikciju, ņemot vērā atbildētāja parasto dzīvesvietu. Šī tiesa piebilst, ka, lai gan P tajā ieradās, neizvirzot iebildi par jurisdikcijas neesamību attiecībā uz šo prasības daļu, viņš tāpat kā R vēlējās, lai iesniedzējtiesa vērstos Tiesā ar prejudiciālu jautājumu šajā ziņā.
- 25 Iesniedzējtiesa piekrīt tajā izskatāmās lietas dalībnieku šaubām par tās jurisdikciju un precizē, ka saskaņā ar Rumānijas tiesībām tā var pēc savas ierosmes pārbaudīt savu jurisdikciju visās lietas stadijās. Tā vēlas noskaidrot, vai no 2015. gada 16. jūlija sprieduma A (C-184/14, EU:C:2015:479) izriet, ka tad, ja vienai tiesai ir jurisdikcija lemt par nepilngadīga bērna vecāku laulības šķiršanu un citai tiesai ir jurisdikcija lemt par vecāku atbildību attiecībā uz šo bērnu, tikai šai pēdējai tiesai ir jurisdikcija lemt par uzturēšanas saistībām par labu šim bērnam.
- 26 Iesniedzējtiesa uzsver, ka tā it īpaši vēlas noskaidrot, kādas ir attiecības starp Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punktu, kurā ir izraudzīta atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesa, šīs regulas 3. panta d) punktu, ar ko ir noteikts, kurai tiesai ir jurisdikcija lietās par vecāku atbildību, un minētās regulas 5. pantu, ar ko ir noteikta tās tiesas jurisdikcija, kurā ir ieradies atbildētājs, neizvirzot iebildi par jurisdikcijas neesamību.
- 27 Šādos apstākļos *Judecătoria Constanța* (Konstancas pirmās instances tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Gadījumā, kad kādas dalībvalsts tiesā tiek celta viena prasība, kurā ir apvienoti trīs prasības priekšmeti, proti, nepilngadīga bērna vecāku laulības šķiršana, vecāku atbildība par šo nepilngadīgo un uzturēšanas saistības pret šo pašu nepilngadīgo, vai Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) un d) punkta un 5. panta noteikumus var interpretēt tādējādi, ka tiesa, kura izskata laulības šķiršanas lietu un kura vienlaikus ir atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesa, un kurā ir ieradies atbildētājs, var skatīt prasību par uzturlīdzekļiem bērnam, lai gan ir paziņojusi, ka tai nav jurisdikcijas lemt par vecāku atbildību par šo bērnu, vai tomēr prasību par uzturlīdzekļiem var izskatīt tikai tā tiesa, kurai ir jurisdikcija skatīt prasību par vecāku atbildību par bērnu?
- 2) Šādā pašā situācijā, kas attiecas uz valsts tiesas jurisdikciju, vai prasība par uzturlīdzekļiem par labu bērnam tikai papildina prasību par vecāku atbildību minētās regulas 3. panta d) punkta izpratnē?
- 3) Ja atbilde uz otro jautājumu būtu noraidoša, vai nepilngadīgā interesēs ir tas, ka kompetentās dalībvalsts tiesa, pamatojoties uz Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punktu, izskata prasību par vecāku pienākumu maksāt uzturlīdzekļus tāda nepilngadīga bērna labā, kas ir dzimis laulībā, kuras šķiršana tiek prasīta, ņemot vērā, ka minētā tiesa attiecībā uz aizgādības īstenošanu ir atzinusi savas jurisdikcijas neesamību, ar *res judicata* spēku atzīstot, ka nav izpildīti [Regulas Nr. 2201/2003] 12. pantā paredzētie nosacījumi?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 28 Uzdodot trīs jautājumus, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) un d) punkts un 5. pants ir interpretējami tādējādi, ka tad, ja kādas dalībvalsts tiesā ir iesniegtas trīs saistītas prasības attiecīgi par nepilngadīga bērna vecāku laulības šķiršanu, vecāku atbildību par šo bērnu un uzturēšanas saistībām pret viņu, tiesai, kura izskata laulības šķiršanu un kura ir atzinusi savas jurisdikcijas neesamību lemt par prasību par vecāku atbildību, ir jurisdikcija izskatīt arī prasību par uzturēšanas saistībām pret minēto bērnu, ja šī tiesa ir arī atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesa un tiesa, kurā viņš ir ieradies, vai arī prasību par uzturēšanas saistībām pret bērnu var izskatīt tikai tā tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt prasību par vecāku atbildību par šo bērnu.
- 29 No Regulas Nr. 4/2009 3. panta “Vispārēji noteikumi” formulējuma izriet, ka tajā ir noteikti vispārēji kritēriji jurisdikcijas piešķiršanai dalībvalstu tiesām, kuras lemj par uzturēšanas saistībām. Šie kritēriji ir alternatīvi, kā par to liecina tas, ka pēc katra norādītā kritērija ir izmantots pretnostatījuma saiklis “vai” (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūlijs, A, C-184/14, EU:C:2015:479, 34. punkts).
- 30 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, tā kā Regulas Nr. 4/2009 mērķis – kā tas izriet no tās 15. apsvēruma – ir aizsargāt uzturēšanas līdzekļu kreditora intereses, kas tiek uzskatīts par vājāko pusi prasībā par uzturlīdzekļu saistībām, minētās regulas 3. pantā viņam ir sniegta iespēja, ja viņš rikojas kā prasītājs, savu prasību celt, izvēloties citus jurisdikcijas pamatus nekā to, kas paredzēts šīs regulas 3. panta a) punktā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2004. gada 15. janvāris, *Blijdenstein*, C-433/01, EU:C:2004:21, 29. punkts, kā arī 2014. gada 18. decembris, *Sanders* un *Huber*, C-400/13 un C-408/13, EU:C:2014:2461, 27. un 28. punkts).
- 31 Uzturēšanas līdzekļu kreditors tādējādi savu prasību var iesniegt vai nu atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesā saskaņā ar šī 3. panta a) punktu, vai arī kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesā saskaņā ar minētā panta b) punktu, vai arī saskaņā ar šī paša panta c) un d) punktu – ja prasība par uzturlīdzekļu saistībām papildina galveno prasību par personu juridisko statusu, piemēram, prasība par laulības šķiršanu (c) punkts) vai par vecāku atbildību (d) punkts), – tiesā, kuras jurisdikcijā ir izskatīt attiecīgi vienu vai otru prasību.
- 32 Regulas Nr. 4/2009 5. pantā turklāt ir paredzēta tās dalībvalsts tiesas jurisdikcija, kurā ir ieradies atbildētājs, izņemot gadījumu, kad atbildētājs ir ieradies, lai apstrīdētu minēto jurisdikciju. Kā tas izriet no frāzes “papildus jurisdikcijai, kas atvasināta no citiem šīs regulas noteikumiem”, šis pants paredz jurisdikcijas pamatu, kas ir piemērojams automātiski, it īpaši, ja nav piemērojami šīs regulas 3. pantā paredzētie kritēriji.
- 33 Tādējādi tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai, kurā ir vērsies uzturlīdzekļu kreditors, ir jurisdikcija izskatīt prasību par uzturlīdzekļu saistībām par labu bērnam saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punktu. Tai saskaņā ar šīs regulas 5. pantu ir arī jurisdikcija kā tiesai, kurā šis atbildētājs ir ieradies, neizvirzot iebildi par jurisdikcijas neesamību.
- 34 Iesniedzējtiesa tomēr cenšas uzzināt, vai tas, ka tā ir atzinusi, ka tai nav jurisdikcijas izskatīt prasību par vecāku atbildību, kas it īpaši attiecas uz vecāku varas īstenošanu un uz aizgādības tiesībām, tostarp uz bērna dzīvesvietu, tai neatņem jurisdikciju izskatīt prasību par uzturēšanas saistībām par labu šim bērnam.
- 35 Kā izklāstīts šī sprieduma 23. punktā, šī tiesa uzsver, ka tā ir atzinusi, ka tai nav jurisdikcijas izskatīt prasības daļu, kas attiecas uz vecāku atbildības īstenošanu, jo nav izpildīti Regulas Nr. 2201/2003 12. pantā paredzētie nosacījumi par vienošanos par jurisdikciju. Tā arī uzskata, ka saskaņā ar šīs regulas 8. panta 1. punktu jurisdikcija ir Apvienotās Karalistes tiesām, kur ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta. Turklāt no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka šīs dalībvalsts tiesās nav tikusi iesniegta prasība par vecāku atbildības īstenošanu.

- 36 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka 2015. gada 16. jūlija sprieduma A (C-184/14, EU:C:2015:479) 40. punktā Tiesa uzskatīja, ka pēc sava rakstura prasība par uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgiem bērniem ir nesaraucjami saistīta ar prasību par vecāku atbildību. Minētā sprieduma 43. punktā Tiesa arī norādīja, ka tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt prasības par vecāku atbildību, var labāk *in concreto* novērtēt attiecīgas intereses, kas ir saistītas ar prasību par bērna uzturēšanas saistībām, kā arī noteikt minēto saistību summu, kura ir paredzēta bērna uzturēšanas un izglītības izdevumu segšanai, to pielāgojot noteiktajai aizgādības formai – kopīga vai šķirta aizgādība, saskarsmes tiesībām, šo tiesību ilgumam un citiem tai iesniegtajiem faktiem, kas ir saistīti ar vecāku atbildības īstenošanu.
- 37 Savas argumentācijas beigās Tiesa minētā sprieduma 48. punktā nosprieda, ka tad, ja dalībvalsts tiesā ir celta prasība par tādu laulāto atšķiršanu vai šķiršanu, kas ir nepilngadīga bērna vecāki, un ja citas dalībvalsts tiesā ir celta prasība attiecībā uz vecāku atbildību par šo bērnu, prasība par šā bērna uzturēšanas saistībām tikai papildina prasību par vecāku atbildību minētās Regulas Nr. 4/2009 3. panta d) punkta izpratnē.
- 38 Tomēr no 2015. gada 16. jūlija sprieduma A (C-184/14, EU:C:2015:479) neizriet, ka tad, ja – kā tas ir pamatlietā – kāda tiesa ir atzinusi, ka tai nav jurisdikcijas izskatīt prasību par vecāku atbildības īstenošanu attiecībā uz nepilngadīgu bērnu un tā ir izraudzījusies citu tiesu, kurai ir jurisdikcija to izskatīt, tikai pēdējai minētajai katrā ziņā ir jurisdikcija izskatīt jebkuru prasību par uzturēšanas saistībām attiecībā uz šo bērnu.
- 39 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka ar 2015. gada 16. jūlija spriedumu A (C-184/14, EU:C:2015:479) Tiesa tikai interpretēja Regulas Nr. 4/2009 3. panta c) un d) punktu, nevis citus jurisdikcijas kritērijus, kas ir paredzēti šīs regulas 3. pantā vai 5. pantā. Šiem citiem kritērijiem šajā lietā nav nozīmes, jo pretēji pamatlītas faktiskajiem apstākļiem laulātajiem, kas bija bērnu – uzturlīdzekļu kreditoru – vecāki, pastāvīgā dzīvesvieta bija tajā pašā dalībvalstī, kur bērnam, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumā 52. punktā, un turklāt atbildētājs ieradās tiesā, kurā bija iesniegta prasība, tikai lai apstrīdētu tās jurisdikciju.
- 40 Tādējādi fakts, ka tiesa ir atzinusi, ka tai nav jurisdikcijas izskatīt prasību par vecāku atbildības īstenošanu attiecībā uz nepilngadīgu bērnu, neskar tās jurisdikciju izskatīt prasības par uzturēšanas saistībām attiecībā uz šo bērnu, ja šī jurisdikcija, kā tas ir pamatlietā, var būt pamatota ar Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punktu vai pat ar šīs regulas 5. pantu.
- 41 Šo secinājumu apstiprina Regulas Nr. 4/2009 struktūra un mērķi.
- 42 Runājot par Regulas Nr. 4/2009 struktūru, tās II nodaļā “Jurisdikcija” ir paredzēts noteikumu kopums, ko piemēro, lai izraudzītos tiesu, kurai ir jurisdikcija uzturēšanas saistību jomā. Šīs regulas 15. apsvērumā šajā ziņā ir noteikts, ka vairs nebūtu jāparedz atsauce uz valsts tiesību normām par jurisdikciju, jo noteikumi, kas izriet no minētās regulas, ir jāuzskata par izsmēlošiem.
- 43 Tādējādi, ja tiesai, kurā ir iesniegta prasība par uzturēšanas saistībām attiecībā uz bērnu, nav jurisdikcijas izskatīt prasību par vecāku atbildību attiecībā uz šo bērnu, vispirms ir jāpārbauda, vai šai tiesai ir jurisdikcija izskatīt citu prasību saskaņā ar šo regulu (rikojumi, 2018. gada 16. janvāris, PM, C-604/17, nav publicēts, EU:C:2018:10, 33. punkts, un 2018. gada 10. aprīlis, CV, C-85/18 PPU, EU:C:2018:220, 55. punkts).
- 44 Turklāt ir jāuzsver, ka tiesai, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar vienu no Regulas Nr. 4/2009 noteikumiem un kurā likumīgi ir celta prasība, šajā regulā nav paredzēta iespēja atteikties no šīs prasības par labu citai tiesai, kas, viņasprāt, var to labāk izskatīt, kā tas vecāku atbildības jomā ir atļauts Regulas Nr. 2201/2003 15. pantā.

- 45 Šāda interpretācija atbilst arī Regulas Nr. 4/2009 mērķim, kas ir minēts šī sprieduma 31. punktā. Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumā 59. un 61. punktā, minētajā regulā ir paredzēti alternatīvi jurisdikcijas kritēriji bez jebkādas hierarhijas, kas priekšroku dod prasītāja izvēlei.
- 46 Šīs izvēles nozīmīgums ar mērķi aizsargāt uzturlīdzekļu kreditoru ir atspoguļots Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokolā par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem, kas Eiropas Kopienas vārdā apstiprināts ar Padomes 2009. gada 30. novembra Lēmumu 2009/941/EK (OV 2009, L 331, 17. lpp.), par kuru Tiesa ir norādījusi, ka tas ir cieši saistīts ar Regulu Nr. 4/2009 (spriedums, 2018. gada 7. jūnijs, KP, C-83/17, EU:C:2018:408, 49. punkts). Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka šis protokols ļauj uzturlīdzekļu kreditoram faktiski izvēlēties tiesību aktus, kas ir piemērojami viņa prasībai par uzturēšanas saistībām, paredzot, ka prioritāri ir piemērojami tiesas valsts tiesību akti (*lex fori*), nevis kreditora pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību akti, ja tas savu prasību iesniedz parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas kompetentajā iestādē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 20. septembris, *Mölk*, C-214/17, EU:C:2018:744, 31. un 32. punkts).
- 47 Tāda Regulas Nr. 4/2009 interpretācija, saskaņā ar kuru tikai tai tiesai, kurai ir jurisdikcija vecāku atbildības jomā, ir jurisdikcija izskatīt prasību par uzturlīdzekļu saistībām, var apdraudēt šo kreditoru, kas pieprasa uzturlīdzekļus, iespēju izvēlēties ne tikai kompetento tiesu, bet arī līdz ar to viņa prasībai piemērojamos tiesību aktus.
- 48 Tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā ir jānorāda, ka vecāka, kas pārstāv nepilngadīgu bērnu, kurš ir uzturlīdzekļu kreditors, sākotnējā izvēle apvienot visas prasības daļas vienā un tajā pašā tiesā, nonāk pretrunā atbildētāja izvirzītajai iebildei par tās tiesas jurisdikcijas neesamību, kurā ir celta prasība, un lēmumam par šīs tiesas jurisdikcijas neesamību atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 12. pantam attiecībā uz prasības daļu, kas attiecas uz vecāku atbildību.
- 49 Ņemot vērā risku, ka prasības par uzturēšanas saistībām un vecāku atbildību būs jāiesniedz divās dažādās tiesās, šis vecāks bērna interesēs var vēlēties atsaukt savu sākotnējo prasību par uzturēšanas saistībām, kas ir iesniegta tiesā, kura lemj par prasību par laulības šķiršanu, lai tiesai, kam ir jurisdikcija vecāku atbildības jomā, būtu arī jurisdikcija izskatīt šo prasību par uzturēšanas saistībām.
- 50 Tomēr minētais vecāks bērna interesēs var arī vēlēties saglabāt savu sākotnējo prasību par uzturēšanas saistībām par labu bērnam, kas ir iesniegta tiesā, kura izskata prasību par laulības šķiršanu, ja tā ir arī tās vietas tiesa, kurā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta.
- 51 Daudzi iemesli – tāpat kā tie, ko ģenerāladvokāts ir minējis secinājumā 65.–71. punktā, – var pamatot šādu uzturlīdzekļu kreditora izvēli, it īpaši iespēja, ka tiek piemēroti tiesas valsts tiesību akti, šajā gadījumā Rumānijas tiesību akti, iespēja izteikties savā dzimtajā valodā, iespējami zemāki tiesāšanās izdevumi, tas, ka tiesa, kurā ir celta prasība, zina atbildētāja maksātspēju, un iespējama atbrīvošana no eksekvāturas.
- 52 Līdz ar to uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) un d) punkts un 5. pants ir interpretējami tādējādi, ka tad, ja dalībvalsts tiesā ir iesniegta prasība, kurā ir trīs prasījumi, kas attiecīgi ir saistīti ar nepilngadīga bērna vecāku laulības šķiršanu, vecāku atbildību par šo bērnu un uzturēšanas saistībām attiecībā uz viņu, tiesai, kura izskata laulības šķiršanu un kura ir atzinusi, ka tai nav jurisdikcijas izskatīt prasību par vecāku atbildību, tomēr ir jurisdikcija izskatīt prasību par uzturēšanas saistībām attiecībā uz minēto bērnu, ja tā ir arī atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesa vai tiesa, kurā atbildētājs ir ieradies, neapstrīdot tās jurisdikciju.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās 3. panta a) un d) punkts un 5. pants ir interpretējami tādējādi, ka tad, ja dalībvalsts tiesā ir iesniegta prasība, kurā ir trīs prasījumi, kas attiecīgi ir saistīti ar nepilngadīga bērna vecāku laulības šķiršanu, vecāku atbildību par šo bērnu un uzturēšanas saistībām attiecībā uz viņu, tiesai, kura izskata laulības šķiršanu un kura ir atzinusi, ka tai nav jurisdikcijas izskatīt prasību par vecāku atbildību, tomēr ir jurisdikcija izskatīt prasību par uzturēšanas saistībām attiecībā uz minēto bērnu, ja tā ir arī atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesa vai tiesa, kurā atbildētājs ir ieradies, neapstrīdot tās jurisdikciju.

[Paraksti]